

Eva Kolníková, *Rímske mince na Slovensku*. *Ars slovaca antiqua*, sv. 10. Bratislava, Tatran 1980, stran 120, 60 černobílých a 50 barevných ilustrací.

Nová kniha známé slovenské odbornice z oblasti numismatiky E. Kolníkové je již 10. svazkem reprezentativní ediční řady *Ars slovaca antiqua* a tématicky navazuje na její předešlou publikaci *Keltské mince na Slovensku*, která vyšla r. 1978.

Kniha je svým obsahovým zaměřením a bohatým obrazovým doprovodem určena především pro širokou veřejnost zájemců o antické umění, ale stejně tak si získá i odborníka zabývajícího se studiem vzájemných styků našeho území s římskou říší, nebo studiem římského portrétu, k němuž zde reprodukováné mince poskytují dostatečný počet dokladů.

Obsah (včetně stručného úvodu a závěru) je rozdělen do deseti kapitol. V první části jsou vysvětleny základní funkce, které římská mince plnila vedle hlavní funkce platidla — tj. jako formálně dokonalé umělecké dílo sloužící k propagandě římské politiky a reprezentaci státu, za císařství a dominátu vyjádřeného osobou císaře a členů jeho rodiny, v neposlední řadě poskytující rovněž svědectví o důležitých dějinných událostech. Po stručném přehledu dějin římského mincovnictví je čtenář seznámen s nejdůležitějšími jednotkami postupně se vyvíjejícího římského mincovního systému i jeho reformami od období rané republiky až do pozdního císařství. Zdůrazněna je rovněž umělecká hodnota mincí, které ve své době byly vlastně nejprístupnější formou římského umění pronikající ke každému člověku. Pro dnešní badatelské účely římské mince poskytují přehlednou řadu portrétů a historických reliéfů, v nichž se odrážejí proměny všech jednotlivých dobových stylů. Z historického hlediska má význam jejich výpověď o politických dějinách římské říše, někdy i ve vztahu k dnešnímu území ČSSR, jak to demonstruje známý sestercius Antonina Pia s nápisem REX QUADIS DATUS (viz str. 60, obr. 25, 26).

Počínaje nálezem nejstarší republikánské mince *aes grave* v Nitře vysvětluje autorka podle nálezů mincí jejich přítomnost na slovenském území nejdříve obchodními styky se Středomořím. Na začátku principátu se Slovensko v rámci celého Podunají dostává do sféry přímých politických zájmů Říma. Nejvíce nálezů římských mincí pochází z 2. století, kdy si události v Podunají vynutily časté zásahy římského vojska vybudování pevného dunajského limitu a vojenských táborů se stálými posádkami. E. Kolníková rovněž podává přehled a interpretaci nejdůležitějších z 21 souborných nálezů římských mincí na Slovensku, z nichž, co do počtu, má největší význam stříbrný poklad v Vyškovci nad Ipľom s mincemi z 1. a 2. století principátu a zlatý poklad z Bíně s mincemi z pozdní doby římské.

Na konec knihy je připojen katalog (rovněž v ruštině, angličtině a němčině) čítající popis 69 zobrazených mincí, 70. dokladem je zlatý kalich z Nitry, k jehož výzdobě bylo druhotně použito 18 zlatých římských mincí.

Zvláštní pozornost si zasluhuje bohatý obrazový doprovod. Vynikající fotografickou a typografickou úroveň reprodukcí prokazuje i mimořádně dobré zobrazení slavného medailonu Faustiny mladší nalezeného v Iži u Komárna (viz obr. 38, 39).

Pokud jde o výběr zobrazených mincí, řídila se autorka jednak kritériem jejich vzácnosti, jednak početností jejich zastoupení (viz několikrát mince s Hadriánovým portrétem aj.). Vybrané mince řadí chronologicky od nejstaršího *aes grave* přes vzácné mince republikánské a nejčtenější nálezy z 2. století principátu až k pozdně antickým z 2. poloviny 4. a první poloviny 5. století z nálezu v Bíně. Poněkud však udivuje, že ačkoli se autorka na str. 56 zmiňuje i o vzácném nálezu mincí císaře Augusta na Děvině, nevybrala pro ilustraci žádnou minci z Augustovým portrétem (jako první mince z období principátu se zde objevuje až mince s portrétem Neronovým). Tato skutečnost však knize E. Kolníkové neubírá na kvalitě a přitažlivosti, o níž mimo jiné svědčí i ta skutečnost, že byla zakrátko po svém vydání rozebrána.

Marie Pardyová

Husitské manifesty. Soubor textů shromáždil, české upravil, latinské a německé přeložil, předmluvou, poznámkami a vysvětlivkami opatřil Amedeo Molnár. Praha, Odeon (Světová četba sv. 495), 1980, stran 263.